

Tilsyn i 2025

DSA utførte totalt 33 tilsyn i 2025. Tilsynene ble gjennomført i ulike virksomheter med industriell strålebruk, innen forskning, medisinsk strålebruk, ikke-ioniserende strålebruk, avfall, utslipp og atomsikkerhet. DSA ga til sammen 78 avvik.

I 2025 har DSA videreutviklet sitt risikobaserte tilsynsregime for transport av radioaktivt materiale.

DSA som tilsynsmyndighet

DSA er ansvarlig for å føre tilsyn etter strålevern-, forurensnings- og atomenergiloven med tilhørende forskrifter. I tillegg kan vi føre tilsyn etter internkontrollforskriften og rammeforskriften knyttet til petroleumsvirksomheten. Vi publiserer tilsynsrapporter på våre nettsider DSA.no

Vi arbeider for å redusere negative følger av stråling for mennesker og miljø og skal påse at virksomheter etterlever regelverket. Vårt mål er å være en tydelig og synlig myndighet. Tilsyn er et viktig virkemiddel i dette arbeidet. Formålet med tilsyn og hvordan DSA fører tilsyn er nedfelt i vår tilsynsstrategi, og vi utøver tilsyn i overenstemmelse med HMS-etatens retningslinjer.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav gitt i lov eller i medhold av lov

Anmerkninger: Et forhold som det er nødvendig å påpeke, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik

Tilsyn innen transport av radioaktivt materiale

I 2025 har DSA videreutviklet sitt risikobaserte tilsynsregime for transport av radioaktivt materiale. Tilsyn med slik transport gjennomføres med utgangspunkt i strålevernloven § 5, som stiller krav om forsvarlig transport. Kravet til forsvarlighet anses oppfylt når transportregelverket følges, herunder forskrift om landtransport av farlig gods og den siste utgaven av ADR/RID. DSA er også fag- og tilsynsmyndighet for landtransport av

radioaktivt materiale (klasse 7) etter forskrift om landtransport av farlig gods.

I lang tid har DSA utført tilsyn innen transport av radioaktivt materiale som en integrert del av sine ordinære tilsyn med virksomheters strålebruk, for eksempel ved tilsyn med industriell radiografi og bruk av industrielle kontrollkilder.

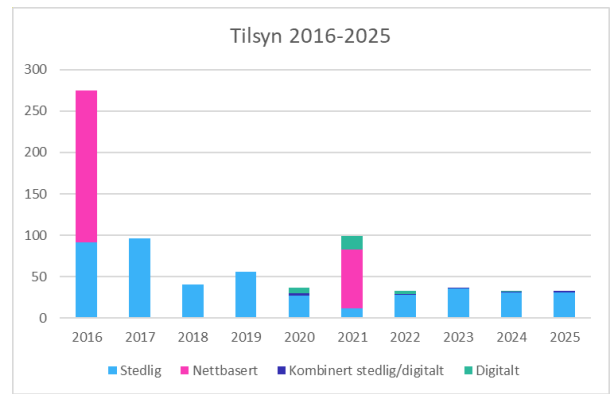
Imidlertid har DSA i mindre omfang utført tilsyn med transport av radioaktivt materiale som hovedtema. DSA planlegger å utføre flere risikobaserte tilsyn med transport som hovedtema fremover. I tillegg omfatter transport av radioaktivt materiale flere aktører som ikke er underlagt melde- eller godkjenningssplikt eller andre krav om tillatelser fra DSA, og disse aktørene har derfor ikke alltid vært inkludert i DSAs tidligere tilsynsplaner. Dette gjelder for eksempel transportører, havne- og terminaloperatører og så videre.

Som del av tilsyn med transport av radioaktivt materiale, vurderer DSA forhold knyttet til både emballasjen og transportoperasjonen. For eksempel vil det innebære om emballasjen er egnet og riktig merket, om personell har fått opplæring, om kjøretøyet er riktig merket og utstyrt, om godset er tilstrekkelig sikret, om dosene til sjåførene vurderes og overvåkes, og om virksomheten har gjort tilfredsstillende tiltak for å holde eksponeringen så lav som mulig. Disse momentene er sentrale for å sikre en trygg transport av radioaktivt materiale og for å beskytte ansatte, befolkningen og miljøet.

I 2025 gjorde DSA tilsyn med transport som hovedtema hos to virksomheter. Begge virksomhetene var både avsender og transportør av radioaktivt materiale. Til sammen ga DSA 11 avvik på de to tilsynene.

Tilsyn i 2016–2025

Figuren under viser antall tilsyn som DSA utførte i 2016–2025.

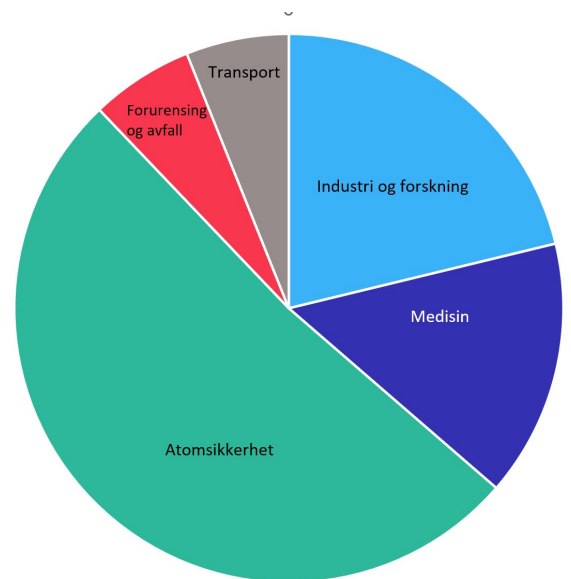

Tilsyn utført av DSA i perioden 2016- 2025

Under pandemiårene var det en økning i antall nettbaserte og digitale tilsyn. DSA gjennomførte i 2025 hovedsakelig stedlige tilsyn. Det var kun to tilsyn som var kombinert med stedlig og digitalt.

Tilsynstall for 2025

Av de 33 tilsynene som DSA gjennomførte i 2025, ble 31 gjennomført som stedlige tilsyn og to var kombinert stedlig/digitalt tilsyn. Figuren viser fordelingen av tilsynene mellom de ulike tilsynsområdene. I 2025 var det to uanmeldte tilsyn, de resterende var varslede tilsyn.

Tilsyn utført i 2025 fordelt på tilsynsområder, totalt 33 tilsyn.

Tabellen viser antall tilsyn, avvik og anmerkninger innenfor de ulike tilsynsområdene i 2025.

Område	Tilsyn	Avvik	Anmerkninger
Industri og forskning	7	30	8
Ikke-ioniserende	0	1	0
Medisin	5	16	3
Atomsikkerhet	17	16	7
Radioaktiv forurensing /avfall	2	4	0
Transport av radioaktivt materiale	2	11	5

Tabellen viser antall tilsyn som DSA utførte i 2025, og totalt antall avvik og anmerkninger som ble gitt innenfor de ulike tilsynsområdene.

Nedenfor følger en beskrivelse av de fleste tilsynene som DSA utførte i 2025.

Tilsyn med atomanleggene og andre virksomheter som har nukleært materiale

Forskningsreaktorene i Halden og på Kjeller har vært permanent stengt ned siden 2018 og 2019. Det er Institutt for energiteknikk (IFE) som drifter atomanleggene på Kjeller, mens atomanleggene i Halden ble overført til Norsk Nukleær Dekommisjonering (NND) 1. april 2025. DSA følger utviklingen av driften og oppryddingen som må gjøres, etter den nukleære virksomheten som startet på slutten av 1940-tallet.

I 2025 gjennomførte DSA totalt syv tilsyn med atomsikkerheten ved IFE, åtte tilsyn med atomsikkerheten ved NND og to tilsyn med atomsikkerheten ved andre virksomheter. Det ble til sammen avdekket 16 avvik og syv anmerkninger i forbindelse med disse tilsynene.

Det intensiverte tilsynet med IFE som startet i 2014 ble videreført i 2025. Det ble ført tilsyn ved 12 av totalt 14 møter i IFEs interne sikkerhetskomite. De fleste møtene ble gjennomført som videomøter, mens noen av møtene DSA førte tilsyn med var stedlige. DSAs observasjoner fra møtene i 2025 er sammenfattet i en tilsynsrapport. Det ble ikke funnet avvik, men to anmerkninger knyttet til dokumentkontroll og kompetanse ble videreført.

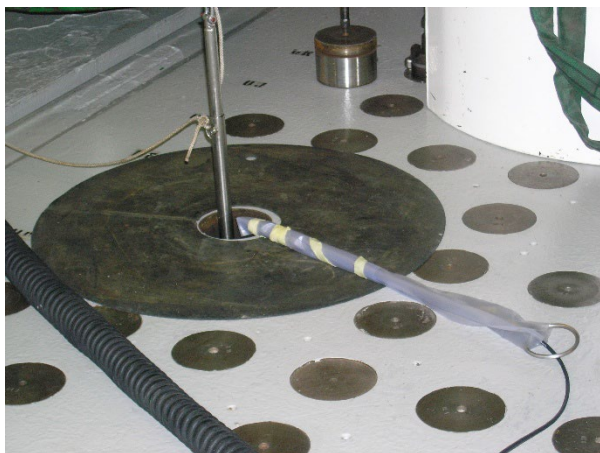
Tilsyn med NND sin sikkerhetskomite ble startet etter virksomhetsoverdragelsen 1. april 2025. Det ble ført tilsyn ved fire av totalt fem møter i NNDs interne sikkerhetskomite. De fleste møtene ble gjennomført som videomøter, mens noen av møtene DSA førte tilsyn med var stedlige. DSAs observasjoner fra møtene i 2025 er sammenfattet i en tilsynsrapport. Det ble ikke funnet avvik, men en anmerkning.

Alle virksomheter som innehar nukleært materiale (uran, plutonium og thorium) er underlagt sikkerhetskontroll (safeguards). DSA er kontrollmyndighet i Norge, og det internasjonale atomenergibyrådet (IAEA) fører kontroll med Norges forpliktelser. Det ble i 2025 gjennomført totalt 10 tilsyn med tema sikkerhetskontroll. Fire av tilsynene ble gjennomført ved IFEs atomanlegg på Kjeller, og fire ved NND sitt atomanlegg i Halden. I tillegg ble det gjennomført ett tilsyn med en myndighet, og ett tilsyn med en virksomhet som forhandler industrielle radiografikilder. Tilsynet med virksomheten som forhandler radiografikilder og myndigheten ble gjennomført sammen med IAEA. Det ble avdekket ett avvik og en anmerkning ved tilsynene relatert til sikkerhetskontroll.

Syv av de 10 tilsynene med sikkerhetskontroll ble gjennomført sammen med IAEA. To av disse tilsynene var uanmeldte.

I januar 2025 ble det oppdaget at våtlageret, Fuel storage Pond (FSP), ved IFE Halden hadde en ustabil struktur. DSA fulgte opp saken med tilsyn i perioden 21. januar til 13. februar, der IFEs arbeid med å undersøke funn av metallskader i strukturen i våtlageret ble observert. I forbindelse med tilsynet ble det funnet ni avvik og en anmerkning som måtte følges opp. Under IAEOs hovedinspeksjon i juni 2025 var det på grunn av den uavklarte situasjonen med våtlageret ikke mulig å verifisere brensel i lagrene i bunkerbygningen ved NND Halden. IAEOs hovedinspeksjon ved NND ble derfor underkjent, og DSA mottok brev fra IAEA om at det ikke ville bli gjennomført noen ny inspeksjon før det var tilgang til å verifisere brensel i lagrene i bunkerbygningen. IFE og NND, etter virksomhetsoverdragelse 1. april 2025, søkte om og fikk i november 2025 godkjenning fra DSA til å installere et midlertidig tiltak i våtlageret. En oppfølgende inspeksjon fra DSA og IAEA ble deretter gjennomført 9.-10. desember 2025.

IAEA har i etterkant bekreftet at denne inspeksjonen var vellykket.

Tilsyn med våtlageret ved NND Halden. Foto: DSA (2008)

Formålet med sikkerhetskontrolltilsynene er å påse at Norge oppfyller sine forpliktelser overfor IAEA etter ikkespredningsavtalen¹, det vil si at spaltbart materiale ikke kommer på avveier. Tilbakemeldingen fra IAEA er at Norge oppfyller sine internasjonale forpliktelser på dette området.

I forbindelse med overføring av konsesjon for atomanlegg i Halden fra IFE til NND, ble det etter godkjenning av DSA gjennomført organisasjonsendring av IFEs sin organisasjon. I november 2025 gjennomføre DSA et tilsyn med IFE med hvordan IFE sin ledelse ivaretar sikkerheten ved atomanlegget på Kjeller etter endring i IFE sin organisasjon. Det ble funnet seks avvik og to anmerkninger som må følges opp.

Som en del av overføringen av konsesjon for atomanlegget i Halden gjennomførte DSA flere tilsyn med NND i den første fasen etter at NND overtok som konsesjonsinnehaver.

Samme dag som konsesjonen ble overført til NND, gjennomførte DSA et tilsyn for å kontrollere at NND hadde nødvendig tilgang og kontroll over anlegget i tråd med enkelte av vilkårene i konsesjonen. Det ble ikke funnet avvik eller gitt anmerkninger under dette tilsynet.

Videre gjennomførte DSA to tilsyn med NND med henholdsvis strålevern og intelligent kunde-

funksjon som tema. Det ble ikke funnet avvik, og det ble heller ikke gitt noen anmerkninger ved disse tilsynene.

Medisinsk strålebruk

Medisinsk strålebruk omfatter alt fra røntgenbilder av tenner til strålebehandling av kreftpasienter. Innen medisinsk strålebruk benyttes blant annet røntgenapparater, lasere, lineærakseleratorer og radioaktive legemidler.

DSA gjennomførte fem tilsyn innenfor medisinsk strålebruk i 2025. Tilsynene var planlagte og handlet om bruk av grensestråler til behandling av hudlidelser, bruk av c-bue innen stamcellebehandling og aktiviteter på en nukleærmedisinsk avdeling. I tillegg ble det gjennomført et tilsyn som ledd i godkjenningsprosessen av et nytt strålebehandlingstilbud ved et sykehus. Tilsynene var systemrevisjoner, og det ble gitt til sammen 16 avvik og tre anmerkninger under de planlagte tilsynene.

De hyppigst forekommende avvikene skyldes manglende dokumentasjon på opplæring og risikovurderinger, men det ble også avdekket andre avvik knyttet til kvalitetskontroll og vedlikehold av utstyr, samt manglende stråleverntiltak i tråd med regelverket. Det ble også gitt avvik knyttet til manglende registrering av pasientdoser.

DSA kontrollerer korrekt merking av overvåket og kontrollert område. Foto: DSA.

¹ Ikkespredningsavtalen artikkel III forplikter Norge til å ha en sikkerhetskontrollavtale (INFCIRC 177) med IAEA.

Strålebruk i industri og forskning

DSA gjennomførte syv stedlige tilsyn innenfor industri- og forskningssektoren i 2025. Fem av tilsynene ble ført med virksomheter som utfører industriell radiografi. Industriell radiografi benytter røntgenapparater, akseleratorer eller sterke radioaktive strålekilder til å undersøke material-egenskaper og kontrollere materialdefekter i konstruksjoner og objekter. Tilsynene ble gjennomført som inspeksjoner med fokus på virksomhetens lokaler, kildelager og dokumenter knyttet til strålevern.

Det ble også gjennomført ett tilsyn med bruk av industrielle kontrollkilder. Industrielle kontrollkilder brukes hovedsakelig til prosesskontroll, for eksempel ved å måle nivå, tetthet eller tykkelse. Fokus for tilsynet var strålevern, transport og internkontroll.

DSA gjennomførte også ett tilsyn med bruk av akselerator til sikkerhetskontroll av kjøretøy. For slik sikkerhetskontroll benyttes en fastplassert lineærakselerator for gjennomlysning av kjøretøy. Tema for tilsynet var strålevern, risikovurdering, avsperringer og persondosimetri.

Innen tilsyn med industriell og forskningsmessig strålebruk ble det gitt til sammen 30 avvik og åtte anmerkninger. Avvikene gikk ofte på mangelfull internkontroll, manglende merking av strålekilder, manglende rapportering av persondoser til nasjonalt yrkesdoseregister eller manglende registrering i DSAs meldesystem for strålekilder.

Utslipp av radioaktive stoffer og/eller håndtering av radioaktivt avfall

Forurensingsregelverket omfatter et bredt spekter av tilsynsobjekter som petroleumsindustrien, sykehus, prosess- og mineralindustri, forskningsinstitusjoner, avfallsmottak, deponier, atom-anleggene ved IFE, samt bygg- og anleggsaktiviteter som kan medføre spredning av naturlig forekommende radioaktive stoffer (NORM), samt NORM-deponier.

I 2025 gjennomførte DSA to stedlige tilsyn med radioaktiv forurensing og/eller håndtering av radioaktivt avfall. Det ble gjennomført tilsyn av et NORM-deponi og et anlegg for håndtering av radioaktivt avfall. I tillegg deltok DSA som observatør på tilsyn med Miljødirektoratet.

Det ble til sammen avdekket fire avvik som knyttet seg til håndtering og deklarerer av radioaktivt avfall, samt utslippskontroll.

Det planlegges flere tilsyn innenfor de ulike sektorene som har radioaktive utslipp og/eller som håndterer radioaktivt avfall i tiden fremover. Vi planlegger å gjennomføre tilsyn ved anleggsaktivitet som kan medføre spredning av naturlig forekommende radioaktive stoffer (NORM), mineral- og prosessindustri, avfallsanlegg, sykehus og forskning og offshoreindustrien i 2026.

Ikke-ioniserende strålebruk

Ikke-ioniserende strålebruk omfatter bruk av lasere og andre sterke ikke-ioniserende kilder til blant annet medisinsk og kosmetisk behandling av mennesker, i forskning, landbruk og industri, og i kunst og underholdning, i tillegg til solarier.

Det ble ikke gjennomført tilsyn med ikke-ioniserende strålebruk innen kosmetisk behandling eller innen tekniske, industrielle eller forskningsmessige bruksområder i 2025. To tilsyn innen medisinsk strålebruk inkluderte også bruk av lasere. Det ble avdekket ett avvik om manglende dokumentasjon på service av laserutstyr ved et av tilsynene.

Når det gjelder tilsyn med solarier er dette delegert til kommunene.

DSAs virkemidler

Når DSA avdekker avvik under tilsyn, vil virksomheten først få beskjed/brev om å rette avvikene innen en gitt tidsfrist. Hvis virksomhetene ikke retter avvik innen fristen, vil DSA vurdere andre virkemidler i henhold til regelverkene våre.

Hvis det foreligger vesentlig helsefare, kan DSA stanse virksomheten, beslaglegge utstyr eller på annen måte sikre at fortsatt bruk ikke er mulig. Ved alvorlige avvik blir det også vurdert om virksomheten skal politianmeldes.

Oppsummering

DSA har fag- og forvaltningsmyndighet innen atomsikkerhet, strålevern, radioaktiv forurensing og avfall samt beredskap, der en av oppgavene er å utføre tilsyn med etterlevelse av krav gitt i lov, eller i medhold av lov (f.eks. forskrift, pålegg eller vilkår i konsesjoner, tillatelser eller godkjenninger) på våre områder.

De fleste avvikene er det enkelt for virksomhetene å rette, og avvik rettes ofte uten at det blir nødvendig med ytterligere oppfølging eller bruk av andre virkemidler.

DSA har ved enkelte tilfeller varslet tvangsmulkt, men ingen virksomheter ble ilagt tvangsmulkt i forbindelse med tilsynene i 2025.